

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
 Ҷумҳурии Тоҷикистон
 Маркази таълимӣ- методӣ ва мониторинги сифати таълим

“Баррасӣ шуд”
 Маркази таълимӣ- методӣ
 ва мониторинги сифати таълим
 Директор *А.Ф. Табаров*
 _____ с. 2014

“Тасдиқ мекунам”
 Муовини Вазири меҳнат, муҳоҷират
 ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон
А. Мирзоев
 _____ с. 2014

Нақшаи таълимии
 курси омӯзиши модуль
 тибқи ихтисоси “Ҷангалбон”
 муҳлати таҳсил - 3 моҳ (280 соат)

№	Номгӯи модулҳо	Ҷамағӣ/соат	Назариявӣ	Амалӣ
0	Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат	23	14	9
1.	Ташкили зироатҳои ҷангалӣ	40	21	19
2	Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ	40	11	29
3.	Ҳифзи санитарии ҷангалҳо	40	22	18
4.	Ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот	17	8	9
5.	Бехатарии зидди сӯхтори ҷангалҳо	24	15	9
6.	Захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ	40	18	22
7.	Идоракунии назоратгоҳи ҷангал ва ҳисоботдиҳӣ	16	8	8
8	Муштаракона идоракунии ҷангал	40	26	14
	Ҷамағӣ:	280	143	137

Вазорати меҳнат ва муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон
Агентии хоҷагии ҷангали назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
Маркази таълимӣ- методӣ ва мониторинги сифати таълим

Барраси намуд:

Маркази таълимӣ- методӣ ва
мониторинги сифати таълим

Ғ. Табаров

2014

«Тасдиқ мекунам»

Муовини Вазири меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

А.Мирзоев

«25» 07

2014

БАРНОМАИ ТАЪЛИМИИ КАСБИ « ҶАНГАЛБОН»

барои муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ

ва марказҳои таълими калонсолон ва агентии

шуғли аҳолии пешниҳод мегардад.

Таҳия гардидааст:

бо дастгирии барномаи Ҷумҳурии Федеративии Олмон « Мутобикшавӣ ба тағйирёбии
муҳит тавассути идоракунии устувори ҷангалҳо»

Душанбе 2014

Муқаддима

Хуччати мазкур ба худ барномаи таълимӣ барои омодагии касбӣ тибқи ихтисоси ҷангалбон, бо давомнокии якҷанд моҳи таҳсил, ба сифати модели педагогӣ мебошад, ки он тамоми раванди таълими касби мазкурро тавсиф менамояд.

Барномаи таълимии мазкур ба мутобиқшавии пешниҳоди системаи таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба талаботи бозори меҳнат барои омода кардани миқдори кофии коргарони салоҳиятноки қобили иҷрои ҳамаи корҳои марбут бо барқарорсозии ҷангал, нигоҳубин, муҳофизат ва ҳифзи ҷангал мусоидат мекунад. Барномаи таълимии мазкур барои иттилоъдиҳии кадрҳои педагогӣ оид ба концепсияи фанни мазкур, низоми салоҳиятноки таҳия гардидааст, ки он бояд коргарони таҳассусноки ояндаро тарбия ва ташаккул диҳад. Тавассути барномаи таълимии мазкур муаллимон дар бораи усулҳои ташкили раванди таълим аз руи модулиҳо иттилоъ пайдо мекунад, ки тибқи нақшаи зайл иҷро карда мешавад;

- ба лоиҳагирии барномаи таълим
 - таҳсил
 - арзёбии салоҳиятноки касбӣ
- Салоҳияти таҳассусӣ дар натиҷаи таҳлили касб бо иштироки фаъоли коршиносони корхонаи асосии соҳаи мазкур муайян карда шудааст. Дар раванди коркарди барномаи таълимии мазкур омилҳои зерин ба назар гирифта шудааст;
- Зарурияти мутобиқати пешниҳоди системаи таҳсилоти касбӣ-техникӣ ба талаботи муносири бозори меҳнат;
 - Таҷрибаи мутахассисони маҳаллӣ ва ҷаҳонӣ дар таҳияи барномаи таълимӣ барои системаи таҳсилоти касбӣ-техникӣ;
 - Зарурияти саривақт эътино кардан ба тағйироти иҷтимоӣ-иқтисодии ҷомеа.
- Барномаи таълимии касби ҷангалбон таъмин мекунад:
- *тамоили раванди таълимӣ барои ташаккули салоҳияти касбӣ, ки ба натиҷаҳои таълим асос гардидааст;
 - *коркарди маводи дидактикӣ ва омодаасозии план –конспекти машғулият: коркарди маводи таълимӣ, дастурамал ва сомонотлоҳо, арзёбии салоҳияти касбӣ. Истифодабарии барномаи таълимии мазкур дучониба аст: Аз як тараф дар ҷунин қолиб барои тайёр кардани ҷангалбонон варианти беҳтарин мебошад.
- Омузиши ба ин монанд метавонад талаботро қонеъ созад, дар;
- *омодагии касбӣ, тақмили таҳассус ё бозомӯзии шахси корчӯянда ё хоҳишмандони азхудкунандаи касбҳои баҳам наздик;
- Тақмили таҳассус ва таҳассуснокӣ оид ба як ё якҷанд модули, дар мавриде, ки коргар ба пешравиҳои касбият бо мақсади таъмини қобилияти рақобатнокии худ дар бозори меҳнат ҷидду ҷаҳд намояд.
- Варианти аввал зудтар ба бозори меҳнат якҷояшавиро имкон медиҳад, дар навбати худ ҳам варианти дуюм барои инкишофи касбият бо мақсади таъмини қобилияти рақобатнокӣ дар бозори меҳнат имконият фароҳам меоварад.

КОНСЕПСИЯИ БАРНОМАИ ТАЪЛИМӢ

Мақсади барномаи таълимӣ мазкур аз ташаккул ва рушди маҷмуи ягонаи салоҳияти иҷтимоӣ ва касбӣ иборат мебошад, ки ба коргар имконият медиҳад бо муваффақият супоришҳои кориро мутобиқ ба талаботи бозори меҳнат тибқи Барномаи таълимӣ мазкур иҷро намояд. Барномаи таълимӣ мазкур бо назардошти супоришҳои таҳия гардидааст, ки онро дар назди худ системаи таҳсилоти касбӣ-техникӣ мегузорад ва ба кортаъминкунии дарозмуддати хатмкунандагон замина эҷод мекунад, ба воситаи:

- рушди **салоҳияти калидии** хатмӣ барои якҷояшавии иҷтимоӣ ва касбии хатмкунандагон.
- дарёфти **салоҳияти умумии** самарабахшари мусоидаткунанда чихати ба кортаъминкунии хатмкунандагон ва таъминкунандаи уҳдабароии касбӣ дар бозори меҳнат дар доираи соҳаи муайяни фаъолият:
- дарёфти **салоҳияти тахассусии** хатмӣ барои муттасил мутобиқшавӣ ба талаботи корфармо мутобиқ бо ҷараёни инкишофи бозори меҳнат.

Салоҳиятноки ба худ қобилияти дар амалия муттаҳидсозии дониш ва малақаҳои амалӣ, дар ин сурат бо нишондодани сифатҳои муайяни шахсият ва касбият, хатми барои иҷрои фаъолияти касбӣ дар сатҳи баланд, мутобиқ ба талабот ва дархости бозори меҳнатро дар бар мегирад.

Салоҳияти калидӣ ба худ лифофаи (пакет) бисёр вазифагии дониш, малақаҳои амалӣ ва муносибати роифода мекунад, ки он таълими муттасилро дар тамоми ҳаёт таъмин месозад.

Салоҳияти умумӣ ба худ маҷмуи дониш, малақаҳои амалӣ ва муносибати ба соҳаи муайяни шугли мутобиқаткунандаро дар бар мегирад; ки онро метавон аз як касб ба касби дигар дар доираи як ё ҳамон соҳаи касбӣ таҳвил намуд.

Салоҳияти тахассусӣ ба худ, системаи дониш, малақаҳои амалӣ ва муносибати ба касби муайян мувофиқаткунанда, хатмӣ барои иҷрои супоришҳои корӣ мутобиқ ба талабот ва хоҳиши корфармо ва дар шароити гуногун ва ҳолатҳои ғайри стандарти истифодашавандаро дар бар мегирад.

Аз ҳашт салоҳияти калидӣ барои системаи таҳсилоти касбӣ муайянгардида дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои касби ҷангалбон, чунин салоҳиятҳо чун «*Таҳсил, омӯхтан*», «*муошират бо забони модарӣ*» ва «*байнишахси*» **сатҳи баланди талабот** дода шуд. **Сатҳи миёнаи талабот** ба салоҳияти зерин дода шуд: «*салоҳияти асосӣ ба риёзӣ, табиатишиносӣ ва технология*», *муошират ба забони хоричӣ*» ва *фарҳангӣ ва байни фарҳангӣ*». Дарачаи поёни дархости **салоҳиятноки** «*дар соҳаи технологияи иттилоотӣ ва иртибототӣ*» ва «*соҳибкорӣ*» ба даст оварданд.

Рушди салоҳияти калидӣ мувозӣ бо рушди салоҳияти умумӣ ва тахассусӣ мутобиқ бо дараҷаи дархост дар давоми тамоми раванди таҳсил анҷом дода мешавад.

Барномаи таълимӣ аз руи касби *ҷангалбон* сохтори модулии таълимро дар назар дорад, ки он дар хонанда ба инкишофи маҷмаи пурраи салоҳиятноки, хатман барои бо муваффақият ҷори намудан дар бозори меҳнат бо хатми курси таълимӣ мусоидат мекунад. Дар матни додашуда усулҳои зерини самарабахшии раванди таълим тибқи касби ҷангалбон ба шакли устувор дароварда мешавад:

- **муносибати модуль** ба марҳилавӣ гузаштани қисми таркибии барномаҳо, аз содда ба мураккаб, ба мақсади гирифтани тахассуси муайян ва арзёбии пешравии хонанда дар охири ҳар марҳилаи таълим имконият фароҳам меоварад. Системаи модуль хеле зудтар ба тағйироти бозори меҳнат эътино мекунад ва имконият медиҳад, ки пешниҳоди худро мутобиқи талабот ва дархости категорияи гуногуни шунавандагон мутобиқ созад.
- **тамоил ба натиҷаҳои таълим** раванди таълимро ба натиҷаҳои муайяншуда равона месозад ва он дониш ва малақаҳои касбие, ки хонандагон бояд бо тамомшавии раванди таълим аз худкунанд, инъикос менамояд.

- **муттаҳидсозии назария бо амалия** имкон медиҳад, ҳамаи он чи ки дар раванди таълим аз худ карда шуда буд, дар ин сурат бо таъмин намудани салоҳиятҳои ҳосилнамудаи умумӣ ва таҳассусии ҳосил касби муайян дар ҳаёт татбиқ гардад.
 - **тамоил ба талаботи бозори меҳнат** мутобиқати пешниҳоди системаи таҳсилоти касбиро ҳам ба талаботи корфармо ва ҳам ба ғоя ва технологияи нав дар соҳаи мушаххас таъмин мекунад, ки ниҳоят ҳамгироии самарабахштарӣ хатмкунандагонро дар бозори меҳнат ва бо тавсеаи сафи коргарони таҳассуснок мусоидат менамояд.
 - **тамоил ба хонанда** истифодабарии усулҳои интерактивии таълим, ки ба шарофати он хонандагон супоришҳои инфиродӣ ва гурӯҳиро иҷро мекунад, дар ин сурат мустакилона амал намуда, қарор қабул мекунад, проблемаро ҳаллу фасл менамояд ва барои амалҳои шахси масъулиятро бар уҳда мегиранд.
 - **тарзҳои ҳамгироии касбӣ** истифодабарии ба сифати усулҳои таълим- таҳқиқоти мавзӯӣ, лоиҳаҳои хурд, ҳалли ҳолатҳои проблемавиро дар назар дорад, ки он танкидона фикркуниро дар хонандагон бедор мекунад, ҳамин тавр, раванди таълим бештар инкишофёбанда ва самарабахштар барои хонандагон мегардад ва ба якҷояшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат ва пешравӣ дар мансаб мусоидат менамояд.
- Барномаи таълимӣ оид ба касби ҷангалбон чунин тарз таҳия гардидааст, ки ба муаллим ва устои таълими истеҳсолӣ имкон медиҳад, ки стратегияи самарабахши таълими худро тартиб диҳад, то ки дар хонанда малакаҳои касбии муайян мутобиқи талаботи ҳам бозори меҳнат ва ҳам ҷомеаи муосир тарбия карда шавад.

1. САЛОҲИЯТНОКИИ УМУМӢ ВА МАҲСУС

Салоҳияти умумӣ барои касби ҷангалбон;

- дар фаъолияти касбӣ татбиқ намудани қомеъии пешравии техникӣ ва рушди тамоили муосири хоҷагии ҷангал.
- истифодабарии технологияи мувофиқ дар соҳаи хоҷагии ҷангал, қафолатдиҳандаи ҳифзи саломатии шахсӣ ва саломатии атрофиён ва ҳам ҳифзи муҳит.
- таъмини инкишофи сифати иҷроии равандҳои технологӣ дар хоҷагии ҷангал.
- истифодабарии ҳуҷҷатҳои техникӣ ба мақсади риояи меъёрҳои оид ба иҷроии қорҳои хоҷагии ҷангал.
- риояи ҳуқуқ ва меъёрҳои асосии мутобиқаткунанда зимни иҷроии вазифаҳои хизматӣ
- муколама бо матнҳои гуногун бо ҳамкорон, роҳбарон ва дигар ашхос бо истифодаи истилоҳоти ҳосил соҳаи ҷангал.
- пешбурди самаранокии хоҷагии ҷангал ва қабули қарорҳои қомилан мувофиқ дар ҳолатҳои гуногуни қорӣ.
- иҷроии амалҳои муассирнок дар ҳолатҳои фавқуллода ва вазъияти хатарнокиаш зиёд.
- иҷроии амалҳо бо мутобиқати пурраи талаботи касбӣ ва арзишҳои барои расидан ба натиҷаҳои беҳтарин дар қорӣ қорӣ
- қойидаи истифодаи яроқи оташнишон ва сард ва истифодаи қомилан мутобиқ дар ҳолатҳои иҷозатдодашуда ва фавқуллода.
- сари вақт расонидани кумаки аввалияи тиббӣ ва байторӣ.

Салоҳияти маҳсуси касбии ҷангалбон:

- Самаранок ташкил кардани раванди қорӣ
- Омодасозии территория барои ниҳолшинонӣ
- Эҷоди шароит барои ниҳолшинонӣ
- Омодасозии маводи кучатӣ ва киштӣ

- Гузаронидани киштукор ва ниҳолшинонӣ
- Гузаронидани тадбирҳои муҳофизати ҷангал
- Эҷоди шароити мусоид барои нашъунамо ва инкишофи хоҷагии ҷангал
- Назорат аз болои нашъунамо ва расиши ҷангал.
- Иҷрои корҳо оид ба захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ
- Андешидани тадбирҳо оид ба ҳифзи зидди сӯхтори хоҷагии ҷангал
- Андешидани тадбирҳо оид ба муҳофизати хоҷагии ҷангал.
- Омодасозии ҳуччатҳои корӣ
- Иҷрои амалҳои маъмурӣ

11.Маъмурияткунонии барномаи таълимии модули

Дар натиҷаи муттаҳидсозии салоҳияти умумӣ ва махсус барои касби ҷангалбон модули таълимии зерин бо миқдори умумии соатҳои таълимӣ 280-соат баробар карда шуданд, ки аз он таълими назариявӣ 143 соат ва амали 137 соатро ташкил медиҳад.

11.1.ТАВСИФИ МОДУЛҲОИ ТАЪЛИМӢ

Барномаи таълимии касби ҷангалбон 9 модули таълимиро дар бар мегирад, ки аз он яктояш умумӣ, 8-тояш техникаӣ мебошад.

Азҳудкунии модули таълимӣ ба тартиби зерин сурат мегирад:

Модули 01. Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат барои ҳамаи ашхоси хоҳиши гирифтани касби ҷангалбон ҳатмӣ буда, салоҳияти ҳосилнамударо метавон ба дигар касбҳои ҳамин соҳаи фаъолият дод.

Минбаъд модули ба тартиби зерин омӯхта мешаванд.

Мавзӯи 1. Эҷоди зироатҳои ҷангалӣ

2. Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ

3. Ҳифзи санитарии ҷангал

4. Муҳофизати ҷангал ва олами ҳайвонот

5. Бехатарии зидди сӯхтори ҷангал

6. Захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ

7. Идораи назорати ҷангал ва ҳисоботдиҳӣ.

8. Муштарақ (якҷоя) идоракунии ҷангал.

Модули додашуда барои ҳамаи ашхоси хоҳиши гирифтани касби ҷангалбон ҳатмӣ буда, ҳар кадоми он модули минбаъдаи пешина мебошад.

М 8 Муштарақоная идоракунии ҷангал.

М 7.Идораи назоратгоҳи ҷангал ва ҳисоботдиҳӣ.

М 6 Захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ

М 5. Бехатарии зидди сӯхтори ҷангал

М 4. Муҳофизати ҷангал ва олами ҳайвонот

М 3. Ҳифзи санитарии ҷангал

М 2. Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ

М 1. Ташкили зироатҳои ҷангалӣ

01. Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат

Модули 0 -1.

Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат

Модули 0 -1: Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат

Мақсади модул: Ташаққули малакаҳо дар истифодабарии муқаррароти ҳуқуқии марбути ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат, бехдошти шахсӣ ва расонидани кумаки аввалияи тиббӣ дар ҳолати фавқуллода мебошад

Давомнокӣ: 23 соат (14соат назариявӣ\9 соат амали)

Натиҷаҳои таълим: Бо хотимаёбии модули додаси хонанда бояд тавонад:

НТ-1: Намоишдиҳии дониш оид ба қоида ва меъёри ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат ба фаъолияти меҳнати мутобиқаткунанда.

НТ-2: Истифодабарии меъёрҳои ҳуқуқии ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат ва бехдошти шахсӣ вобаста аз ҳолати бавучудода.

НТ-1: Намоишдиҳии дониш оид ба қоида ва меъёри ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат ба фаъолияти меҳнати мутобиқаткунанда.

Мундариҷаи таълими тавсияшаванда	Микдори соатҳои тавсияшуда	
	назариявӣ	амали
1.Талабот оид ба ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнат зимни иҷрои корҳои хоҷагии ҷангал оид ба ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот	8	4
1.1 Воситаҳои оташнишон	1	1
1.2 Либоси махсус		1
1.3. Кор бо сомонлотҳо(асбобу анҷом)	1	
1.4. Дурустии воситаи муҳофизати инфиродӣ 1.5. Кумаки аввалияи тиббӣ аз сӯхтагӣ	2	2
1.6. Дуруст истифодабарии воситаи	1	

оташнишонӣ		
1.7. Интихоби ҷойи дуруст зимни оташнишонӣ	1	
1.8. Дурустии коркарди хати сайр барои муҳофизат ва посбонӣ кардан		
1.9. Насби нишонаҳои иттилоотӣ ва ҷойи омадани одамон ва ҳаракати нақлиёт	1	
1.10. Қоидаи сабти одамон ва воситаи нақлиёти ба ҳудуди назоратгоҳ воридшуда	1	
1.11. Сабтҳои кори рӯзмарра дар рӯзномаи ҷангалбон (егер).		

Меъёри арзёбӣ:

1. Воситаҳо зимни оташнишонӣ
2. Либоси махсус
3. Кумаки аввалияи тиббӣ аз сӯхтагӣ.
4. Дуруст истифодабарии воситаи оташнишонӣ
5. Донистани вайронии воситаи муҳофизати инфиродӣ
6. Донистани кори асбобҳо
7. Интихоби дурусти ҷой зимни оташнишонӣ
8. Донистани дурустии коркарди хати сайр барои муҳофизат ва посбонӣ
9. Донистани насби нишонаҳои иттилоотӣ ва ҷойи омадани одамон ва ҳаракати нақлиёт
10. Донистани қоидаи сабти одамон ва воситаи нақлиёти ба ҳудуди назоратгоҳ воридшуда
11. Донистани сабтҳои рӯзмарра дар рӯзномаи ҷангалбон (егер).

НТ-2: Истифодабарии меъёрҳои ҳуқуқии ҳифзи саломатӣ ва беҳатарии меҳнат ва беҳдошти шахсӣ вобаста аз ҳолати бавучудомада.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2.Талабот оид ба ҳифзи саломатӣ ва беҳатарии меҳнат зимни тадбирҳои биотехникӣ	6	5
2.1. Намудҳои гуногуни ҳайвоноти ваҳшӣ дар мавзеи назоратӣ	2	3

2.2 Речаи ҳифзи ҳайвоноти ваҳшӣ	1	1
2.3. Техникаи бехатари зимни гузаронидани баҳисобгирии ҳайвоноти ваҳшӣ	1	1
2.4. Истифодабарии дурусти воситаи техникӣ, олатҳо, асбобҳо ва мавод	1	
2.5. Қойидаи гирифта гаштани яроқ ва нигоҳдории он	1	
2.6. Расонидани кумаки аввалияи тиббӣ зимни газидани мор ва ҳайвоноти ваҳшӣ		
2.7. Чораҳои эҳтиётӣ дар вақти надикшавӣ ба ҳайвоноти ваҳшӣ		

Меъёри арзёби:

1. Донистан ва фарқ кардани намудҳои ҳайвоноти ваҳшӣ дар мавзеи назоратгоҳ
2. Дониستاني речаи ҳифзи ҳайвоноти ваҳшӣ
3. Дониستاني техникаи бехатари зимни гузаронидани баҳисобгирии ҳайвоноти ваҳшӣ
4. Дониستاني дуруст истифодабарии воситаи техникӣ, олат, асбобҳо ва мавод
5. Дониستاني қойидаи гирифта гаштани яроқ ва нигоҳдории он
6. Дониستاني расонидани кумаки аввалияи тиббӣ зимни газидани мор ва ҳайвоноти ваҳшӣ
7. Дониستاني чораҳои эҳтиётӣ дар вақти надикшавӣ ба ҳайвоноти ваҳшӣ

Модул М -1: Тайёркунии (ташкили) зироатҳои ҷангалӣ

Модул М -1: Тайёркунии (ташкили) зироатҳои ҷангалӣ

Мақсади модул: Ташаккули салоҳияти зарурӣ барои иҷрои корҳои оид ба ташкили шароит барои ниҳолшинонӣ, омодаسازی маводи кӯчатӣ, кишти он ва таъмини сифатнокии корҳои иҷронамуда.

Давомноқӣ: 23 соат (14 соат назариявӣ \ 9 соат амалӣ)

Натиҷаҳои таълим: Бо хотимаёбии модули додашуда хонанда бояд тавонад:

НТ-1: Раванди технологияи эҷоди зироатҳои ҷангалӣ

НТ-2: Омодаسازی ҳудудҳои барои шинондани ниҳол

НТ-3: Қабули маводи кӯчатӣ ва нигоҳдории он.

НТ-4: Шинондани ниҳолҳо ва киштукор.

НТ-5: Санҷиши ҳаҷм ва сифати корҳои оид ба ташкили зироатҳои ҷангалӣ

НТ-6: Масъулияти нигоҳдории зироатҳои ҷангалӣ

НТ-1:Раванди технологии ташкили зироатҳои ҷангалӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1.Раванди технологии ташкили зироатҳои ҷангалӣ	7	8
1.1.Агротехникаи тайёркунии зироатҳои ҷангалӣ	1	2
1.2. Равандҳои асосии корҳои ҷангалӣ	1	2
1.3. Намудҳои асосии маводи кӯчатӣ ва киштӣ	1	
1.4. Усулҳои асосии омодагӣ ба арафаи киштукор	1	
1.5 Қойида ва усулҳои ҳамлу нақли ниҳолҳои кӯчатӣ	1	2
1.6. Қойида ва талабот ба нигоҳдории ниҳолҳо	1	
1.7. Мухлати беҳтарини кишти зироатҳои ҷангалӣ		
1.8. Мукамалкунии зироатҳои ҷангалӣ		
1.9. Воситаи техникӣ ва сомонолотҳои истифода шаванда барои кишти зироатҳои ҷангалӣ	1	2

Меъёрҳои арзёбӣ

1. Доништан ва дуруст истифодабарии тарзҳои асосии агротехникӣ.
2. Фаҳмидан ва босаводона тавсиф намудани равандҳои асосии корҳои ҷангалпарварӣ
3. Доништан ва дуруст тавсиф кардани намудҳои асосии ниҳолҳои кӯчатӣ.
4. Доништан ва истифодабарии усулҳои асосии омодагӣ ба арафаи киштукор.
5. Доништани қойида ва усулҳои ҳамлу нақли ниҳолҳои кӯчатӣ
6. Доништани қойидаи талаботи пешниҳоднамуда ба нигоҳдории ниҳолҳои кӯчатӣ
7. Доништан ва маҳорати муайян кардани усулҳо ва мухлати беҳтарини парвариши ҷангал
8. Доништан ва дуруст тавсиф кардан ва тарзи кори воситаи техникӣ ва абзорҳои истифодашаванда.
9. Доништани қойида ва усулҳои баҳрабардорӣ ва хизматрасонии техникӣ ва сомонолотҳо.

НТ-2 : Омодасозии территория барои ниҳолшинонӣ

	<u>Миқдори соатҳои</u>
--	------------------------

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2.Омодасозии территория барои ниҳолшинонӣ	5	8
2.1 Меъёри интиҳоби қитъа барои зироатҳои ҷангалӣ	1	-
2.2. Тарз ва усулҳои омодасозии хок барои зироатҳои ҷангалӣ	1	4
2.3 Нишебии рост ва экспозитсияи нишебӣ	1	-
1.4 .Аз байн бурдани эрозияи (бодлесии) хок дар нишебӣ	2	4

Меъёри арзёбӣ

1. Бо диққат таҳлил намоед ва супоришҳои қорӣ ва ҳуҷҷатҳои техникиро дуруст истифода баред .
2. Қидди марҳалаи иҷрои супориши қориро ба нақша гиред.
3. Воситаи техникӣ, абзор, маводи истифодашавандаро дар раванди ташкили парвариши ҷангал мутобиқи супориши қори интиҳоб намоед.

НТ-3: Қабули маводи кӯчатӣ ва нигоҳдории он.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
3.Қабули маводи кӯчатӣ ва нигоҳдории он	4	2
3.1.Қойидаи қабул ва нигоҳдории маводи кӯчатӣ	1	1
3.2 Муҳлати нигоҳдории ниҳолҳои(кӯчат)	1	
3.3 Муҳлати нигоҳдории маводи тухмӣ	1	1
3.5 Минтақаи парвариши маводи кӯчатӣ	1	

Меъёри арзёбӣ

- 1.Муайян кардани ҷой барои дарахтшинони мутобиқ бо лоиҳаи парвариши ҷангал
2. Омодасозии маҳал(территория) барои гузаронидани қорҳои парвариши ҷангал мутобиқи Лоиҳаи парвариши ҷангал.
3. Мутобиқ бо меъёрҳои агротехникӣ тайёр кардани замин ба арафаи ниҳолшинонӣ

4. Мутобикӣ нақшаи ниҳолшинонӣ тақсим намудани китъаҳо ба сектор ва тамғакунонии он
5. Географияи маҳали кӯчатҳои парваришнамуда

НТ-4. Ниҳолшинонӣ ва тухмипошӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
4. Ниҳолшинонӣ ва тухмипошӣ	1	
Тарзҳои ниҳолшинонӣ ва тухмипошӣ	1	

Меъёри арзёбӣ

1. Донистани тарзҳои ниҳолшинонӣ ва тухмипошӣ

НТ-5: Санҷиши ҳаҷм ва сифати корҳои оиди ташкили зироатҳои ҷангалӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
5 Санҷиши ҳаҷм ва сифати корҳои оиди ташкили зироатҳои ҷангалӣ	3	2
5.1 Дастурамали Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба истеҳсоли зироатҳои ҷангалӣ		
5.2. Ҷенкунии майдонҳои ниҳолшинонда ва бо истифодаи асбоби ҷангалҷенкунанда		
5.3. Қоидаи арзёбии сифат ниҳолшинонӣ ва кишткунӣ		
5.4. Танзими ҳуҷҷатҳои аввалия роҷеъ ба муайянкунии ҳаҷм ва сифати иҷрои корҳои ниҳолшинонӣ		

Меъёри арзёбӣ:

1. Дастурамали Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба истеҳсоли зироатҳои ҷангалӣ
2. Ба навҳо ҷудокунӣ кӯчатҳо тибки намуд ва навъ мутобикӣ шартҳои техникӣ
3. Ҷенкунии майдонҳои ниҳолшинонда ва истифодаи асбоб
4. Танзими ҳуҷҷатҳои аввалия роҷеъ ба муайянкунии ҳаҷм ва сифати иҷрои корҳои ниҳолшинонӣ

НТ-6: Масъулият барои муҳофизати зироатҳои ҷангалӣ

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
6. Масъулият барои муҳофизати зироатҳои ҷангали	2	
6.1 Масъулият гузоштан барои безарар нигоҳ доштани ниҳол ва кишти ҷангалзор	1	
6.2. Ташкили ҳифзи ҷангалҳои бунёдкарда	1	

Меъёри арзёбӣ:

1. Доништан ва риояи тарзҳои технологияи ниҳолшинонӣ ва кишт.
2. Доништани ташкили ҳифзи ҷангалҳои бунёдкарда

Модул М-2: Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ ва бешазор

Модул М-2: Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ ва бешазор

Мақсади модул: Ташаккули салоҳиятҳои зарурӣ барои анҷомдиҳии корҳои оид ба нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ ва бешазор

Давомнокӣ: 40 соат (11 назариявӣ \ 29 амали)

Натиҷаи таълим: Бо хатми модули додашуда хонанда бояд тавонад:

НТ-1. Нишондиҳии донишҳои оид ба намудҳои зироати ҷангалӣ ва бешазор

НТ-2. Бо усулҳои гуногун иҷрои корҳои ҷангал барқароркунӣ

НТ-3: Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ

НТ-1: Нишондиҳии донишҳои оид ба намудҳои зироати ҷангалӣ ва бешазор

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
1. Технологияи агротехникӣ барои зироатҳои ҷангалӣ	4	9
1.1 Гирдогирд даравидан (окашивание)		
1.2 Ковоккунӣ		
1.3 Притенение		
1.4. Агротехникаи бунёди зироати ҷангалӣ , порупошӣ		
1.5. Сохтани бугорҳо, навардҳо.		
1.6. Обдиҳии қатрагӣ		
1.7. Обсардиҳӣ		
1.8. Ҷамъоварии дастии зараррасонҳо ва касалиҳо		

Меъёри арзёбӣ:

1. Доништани тарзҳои гирдогирд даравидан
2. Доништани тарзҳои нарму ковоккуни

3. Донистани маводи истифодашаванда барои пушонидан (притенения) ва барои ҷӣ карда мешавад
4. Донистани тарзҳои агротехникии бунёди зироати ҷангалӣ ва порупошӣ
5. Донистани сохтани навардҳо ва таъйиноти он.
6. Донистани обдихии қатрагӣ
7. Донистани обсардихӣ
8. Донистани ҷамъоварии дасти зараррасонҳо ва касалиҳо

НТ-2: Бо усулҳои гуногун иҷрои корҳои ҷангал барқароркунӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2. Тадбирҳои ҷангалпарварӣ барои плантатсия		
2.1. Батартибдорории шоҳу барг		
2.2. Буриши нигоҳубинкунанда		
- каллак кунӣ (осветление)		
- мукамалкунӣ		
- яккабеҳкунӣ (прореживание)		

Меъёри арзёбӣ:

1. Донистани батартибории шоҳу барг
2. Донистани буриши нигоҳубинкунанда:
 - каллаккунӣ
 - мукамалкунӣ
 - яккабеҳкунӣ

НТ-3: Нигоҳубини зироатҳои ҷангалӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
3. Технологияи агротехникии барои плантатсия	4	19
3.1. Гирдогирд даравидан		
3.2. Ковоккунӣ бо тарзи дастӣ ва механикӣ		
3.3. Ташкил ва пошидани поруи маъданӣ ва органикӣ		
3.4. Сохтани бугор		
3.5. Обдихи <ul style="list-style-type: none"> - сардихӣ - ҷақрай - ҷўяккашӣ 		

3.6. Чамъоварии дастӣ ва истифодаи усулҳои биологӣ ва химиявии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳо		
3.7. Агро ҷангалшиносӣ (Агроводство)		5

Меъёри арзёбӣ:

1. Донистани гирдогирд даравидан
2. Донистани ковоккуни бо тарзи дастӣ ва механикӣ.
3. Донистани агротехникаи ташкили плантатсия барои порупошӣ.
4. Донистани сохтани бугор ё навардҳо ва таъйиноти онҳо.
5. Донистани обдиҳӣ – сардиҳӣ, чакрай, чӯяккашӣ.
6. Донистани чамъоварии дастӣ ва истифодаи усулҳои биологӣ ва химиявии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳо.
7. Донистани агроҷангалшиносӣ

Модул М-3 Муҳофизати санитарии ҷангал

Модул М-3. Муҳофизати санитарии ҷангал

Мақсади модул: Ташаккули салоҳиятнокии зарурӣ барои гузаронидани корҳои муҳофизати санитарии ҷангал.

Давомнокӣ: 40 соат (22 назариявӣ\18 амалӣ)

Натиҷаи таълим: Бо хатми модули додашуда хонанда бояд тавонад:

НТ-1 :Намоишдиҳии дониш ва фаҳмиши равандҳои асосии муҳофизати санитарии ҷангал

НТ-2; Гузаронидани мониторинги патологияи ҷангал

НТ--3; Мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои дарахтзор бо усули химияви.

НТ-4 :Мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои дарахтзор бо усули механикӣ ва хоҷагии ҷангал.

НТ-5: Мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои дарахтзор бо усули биологӣ.

НТ-6: Мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои дарахтзор бо усули омеҳта.

НТ-7 :Санҷидани ҳаҷм ва сифати корҳо оид ба ҳифзи санитарии ҷангал

НТ-8:Гузаронидани корҳои тозакунии ҷангал (рубок лес)

НТ-1 Намоишдиҳии донистани равандҳои асосии муҳофизати санитарии ҷангал

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
<u>1.Зараррасонҳои асосии ҷангалзори Тоҷикистон</u>	6	8
1.1Зараррасонҳои асосии ҷангал		
1.2.Зараррасони баргҳо ва навъи сузанбарги асосии ҷангал ташкилкунандаи Тоҷикистон		
1.3.Зараррасони маканда ва гурм пайдокунанда		
1.4.Зараррасони танай дарахт		
1.5. Зараррасони тухмӣ ва мева		

1.6 Зараррасони решагӣ дар ҷангалзор ва парваришхонаҳо		
--	--	--

Меъёри арзёбӣ;

1. Донистан ва фарқкардани намудҳои асосии зараррасонҳо дар ҷангалзор ва парваришхонаҳо
2. Донистан ва муайянсозии касалиҳои аз ҳама маъмули навъи дарахтӣ- буттагӣ дар ҷангалзорҳо
3. Дониستاني ва муайянкардани сабабҳои сироятӣ ва барангезандаи навъи касалии дарахту буттаҳои ҷангалзор
4. Донистан ва мохирона истифодабурдани технологияи гузаронидани мониторинги ҳолати санитарии ҷангал.
5. Донистан ва мохирона истифодабурдани усули самарабахши мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангал

НТ-2: Касалиҳои асосӣ дар ҷангалзор ва парваришхонаҳои Тоҷикистон

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
2. Касалиҳои асосӣ дар ҷангалзор ва парваришхонаҳои Тоҷикистон	4	7
2.1 Касалиҳои занбуруғии навъи ҷангалӣ ва мевагии ҷангалзор ва парваришхона		
2.2. Касалиҳои танаи дарахту растаниҳои буттагӣ		
2.3. Касалиҳои занбуруғии растаниҳои киштаи сӯзанбарг ва ниҳолҳои дар парваришхонаи ҷангали парварда		

Меъёри арзёбӣ;

1. Дониستاني касалиҳои занбуруғии навъи ҷангалӣ ва мевагӣ ҷангалзор ва парваришхона.
2. Дониستاني касалиҳои танаи дарахту растаниҳои буттагӣ.
3. Дониستاني касалиҳои занбуруғии растаниҳои киштаи сӯзанбарг ва ниҳолҳои дар парваришхонаи ҷангал парварда

НТ- 3; Мониторинги патологияи ҷангал

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>

3.Мониторинги патологиии чангал	4	7
3.1 Пайдошавии умуми ва паҳншавии зараррасонҳо ва касалиҳо дар чангалзорҳо ва парваришхонаҳо		
3.2. Ташкил ва гузаронидани мониторинги патологиии чангал		
3.3. Чораҳои самарабахш оид ба муҳофизати чангал аз зараррасонҳо ва касалиҳо.		
3.4. Натиҷаи самарабахшии мониторинги гузаронидашуда		
3.5. Тартибдихии ҳисобот оид ба тадбирҳои ҳифзи чангал		

Меъёри арзёбӣ:

- 1.Муайянкунии навъ ва муҳлати гузаронидани чорабиниҳои патологиии чангал.
- 2.Ташкили чорабиниҳо оид ба гузаронидани мониторинги патологиии чангал (назорати таҳқиқӣ ва муоинаи патологиии чангал.) .
3. Саривақт ошкорсозии зараррасонҳо ва касалии чангал.
4. Гузаронидани чораҳои равонгардида барои саривақт пешгирӣ ва барҳамзании манбаи зараррасонӣ.
5. Иҷрои натиҷаи мониторинг ва самаранокии чораҳои гузаронида доир ба мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои чангалзор ва парваришхонаҳо.
6. Босаводона тартибдихии ҳисобот роҷеъ ба тадбирҳои муҳофизати чангал.

НТ- 4 Усулҳои кимиёвии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои чангалзор

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
4. Усулҳои кимиёвии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои чангалзор	4	7
4.1. Тарзҳои асосии химиявии ҳифзи растанӣ		
4.2.Усулҳои коркарди кимиёвии чангалзор		
4.3. Воситаи техникӣ,асбобу анҷом ва мавод оид ба гузаронидани чораҳои ҳифзи санитарии чангал		

Меъёри арзёбӣ:

1. Гузаронидани тадбирҳо оид ба муҳофизати чангалзор бо усули кимиёвӣ.
2. Интихоби воситаи техникӣ, сомонолот ва маводи истифодашаванда дар раванди гузаронидани чораҳо ҷиҳати ҳифзи чангалзор бо усули кимиёвӣ.
3. Омодаосозии асбобҳо ва мавод барои гузаронидани чораҳо оид ба ҳифзи кимиёвии чангалзор.

НТ-5. Усулҳои биологии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои чангалзор

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>

	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
5. Чораҳои биологии мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор	4	7
5.1. Душмани табиӣ зараррасони ҷангал		
5.2. Тарзҳои асосии истифодабарии усулҳои биологии мубориза бо ҳашароти зараррасони ҷангал		

Меъёри арзёби:

1. Истифодабарии ҳашароти- энтомофагҳо барои ҳифзи ҷангалзор вобаста аз намуди зараррасон.
2. Интиҳоби воситаи техникӣ, сомонолот ва маводи истифодашаванда дар раванди гузаронидани муҳофизати биологии ҷангалзор аз зараррасонҳо.

НТ- 6: Чораҳои якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
6. Чораҳои якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор	2	
6.1. Чораҳои якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор		
Самаранок истифодабарии усули якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор		
Ташкили мониторинг оид ба самаранок истифодабарии усули якҷояи ҳифзи санитарии ҷангал.		

Меъёри арзёби:

1. Истифодабарии чораҳои якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор вобаста аз намуди зараррасонҳо ва касалиҳо ва марҳилаи нумӯи растани.
2. Саривакт гузаронидани мониторинги самаранокии усулҳои истифодашавандаи якҷояи мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор.
3. Омодаасозӣ ва истифодаи воситаи техникӣ, абзорҳо ва мавод барои гузаронидани тадбирҳои муҳофизати ҷангалзор бо усули омехта.

НТ-7; Тадбирҳои хоҷагии ҷангал барои мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Микдори соатҳои тавсияшаванда</i>

	лексия	амали
7.Тадбирҳои хоҷагии ҷангал барои мубориза бо зараррасонҳо ва касалиҳои ҷангалзор	4	7
7.1.Чораҳои хоҷагии ҷангал оид ба мубориза бо зараррасонҳои ҷангал		
7.2 Усулҳои механикии ҳифзи ҷангал аз зараррасонҳо	4	
7.3. Тозакунии санитарии ҷангалзор		

Меъёри арзёбӣ:

1. Донистани чораҳои мубориза бо зараррасонҳои ҷангал.
- 2.Донистани усули механикии ҳифзи ҷангалро аз зараррасонҳо.
3. Донистани вақти иҷозати тозакунии ҷангал тибқи қонунгузори Тоҷикистон

МОДУЛИ -4 : Ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот

Модули М -4: Ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот

Мақсади модул: Ташаққули салоҳиятҳои зарурӣ барои иҷрои корҳо оид ба ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот дар назоратгоҳи ба ҷангалбон вобастакардашуда
Давомнокӣ: 17 соат (8 соат назариявӣ\ 9 соат амалӣ)

Натиҷаи таълим: Бо хатми модули додашуда хонанда бояд тавонад:

НТ-1; Нишондодани дониш ва фаҳмиши тарз ва усулҳои ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот ва иҷрои корҳои хоҷагии ҷангал дар назоратгоҳи ҷангал.

НТ-2 Банакшагирӣ ва насби аломатҳои иттилодӣ дар ҷойи ташрифи одамон ва гардиши нақлиёт

НТ-1: Нишондодани дониш ва фаҳмиши тарз ва усулҳои ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот ва иҷрои корҳои хоҷагии ҷангал дар назоратгоҳи ҷангал

Мундариҷаи таълими тавсияшаванда	Миқдори соатҳои тавсияшаванда	
	лексия	амали
1Назорати истифодабарии ҷангал ва олами ҳайвонот:	4	7
1.1 Ба расмиятдарории ҳуҷҷатҳо барои додани маҳсулоти ҷангалӣ (билети ҷангалбон, шикор, роҳхат)		
1.2.Қадам маҳсулоти тайёркардашудаи ҷангалӣ ва дар қадам ҳаҷм аз назоратгоҳи он бароварда мешавад.		
1.3. Хати сайри ҳаракати воситаи нақлиёт дар назоратгоҳ		
1.4.Тартибдиҳии протокол дар бораи вайронкунии қоидаи ҷангал ва шикор		

Меъёри арзёбӣ

1. Азхудкардан ва дуруст истифодабарии истилоъоти касбӣ доир ба муҳофизати ҷангал.
2. Донистани барасмиятдарории ҳуччатҳо оид ба додани маҳсулоти ҷангалӣ (билети ҷангалбон, шикор, роҳхат).
3. Донистани кадом маҳсулоти тайёркардашудаи ҷангалӣ ва дар кадом ҳаҷм аз назоратгоҳи он бароварда мешавад.
4. Донистани ҳати сайри ҳаракати воситаи нақлиёт дар назоратгоҳ.
5. Донистани тартибдиҳии протокол дар бораи вайронкунии қоидаи ҷангал ва шикор.

НТ-2: Банақшагирӣ ва насби аломатҳои истилоъдиҳӣ дар ҷойи ташрифи одамон ва гардиши нақлиёт

<i>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</i>	<i>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</i>	
	<i>лексия</i>	<i>амали</i>
2. Гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ дар байни аҳоли дар бораи ҳифзи ҷангал ва олами ҳайвонот	4	6
2.1. Нақш ва аҳамияти ҷангал ва олами ҳайвонот (аз ҷиҳати экологӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ)	1	6
2.2. Қойидаи дар ҳудуди ҷангал қарор доштан ва истифодаи захираҳои ҷангал		
2.3. Навъи камёби арзишноки наботот ва ҳайвонот дар ҳудуди назоратгоҳ.		
2.4. Қойида ва меъёри захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ		
2.5. Қойидаи истифодаи дигар намудҳои китъаҳои ҷангал (ҷароғоҳи ҳайвонот, ҷойгиркунии куттиҳои занбури асал)		

Меъёри арзёбӣ

1. Донистани нақш ва аҳамияти ҷангал ва олами ҳайвонот (аз ҷиҳати экологӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ).
2. Донистани қойидаи дар ҳудуди ҷангал қарор доштан ва истифодаи захираҳои ҷангал.
3. Донистани навъи арзишноки камёби наботот ва ҳайвонот дар ҳудуди назоратгоҳ.
4. Донистани қойида ва меъёри захиракунии маҳсулоти ҷангалӣ.
5. Қойидаи истифодаи дигар намудҳои китъаҳои ҷангал (ҷароғоҳи ҳайвонот, ҷойгиркунии куттиҳои занбури асал)

МОДУЛИ-5 БЕХАТАРИИ ЗИДДИ СҶҲТОРИ ҶАНГАЛҲО

Модули М5: Бехатарии зидди сӯхтори ҷангалҳо

Мақсади модул; Ташаккули дониш ва салоҳиятнокии зарурӣ барои иҷрои муҳофизати зидди сӯхтори ҷангал

Давомнокӣ: 24 соат (15 назариявӣ\ 9 амалӣ)

Натиҷаҳои таълим : Бо хотимаёбии модули мазкур хонандагон бояд тавонанд:

НТ-1: Нишондодани донишҳо оид ба тадбирҳои зидди сӯхтор, намудҳои сӯхтори ҷангал, сабабҳои рухдиҳии он ва усулҳои оташнишонӣ.

НТ-2. Иҷрои тадбирҳои зидди сӯхтор ба мақсади роҳнаодан ба сӯхтори ҷангал

НТ-3; Гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ дар бораи зарурияти риояи қоидаи беҳатарӣ аз сӯхтор дар ҳудуди назоратгоҳ

НТ-1: Нишондодани донишҳо оид ба намудҳои сӯхтори ҷангал, сабабҳои рухдиҳии он ва усулҳои оташнишонӣ ва тадбирҳои зидди сӯхтор

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1 Талабот оид ба муҳофизати ҷангал аз сӯхтори ҷангал	4	7
1.1.Сабабҳои рухдиҳии сӯхтори ҷангал		
1.2.Таснифи беҳатарӣ аз сӯхтор		
1.3. Намудҳои сӯхтори ҷангал		
1.4.. Механизми зидди сӯхтор		

Меъёри арзёби:

1. Донишдони истилоҳоти касбӣ
2. Донишдони сабабҳои рухдиҳии сӯхтори ҷангал.
3. Донишдони таснифи беҳатарӣ аз сӯхтор.
4. Донишдони намудҳои сӯхтори ҷангал.
5. Донишдони механизми зидди сӯхтор

НТ-2 :Гузаронидани тадбирҳои зидди сӯхтор

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1. Ҳуқуқ ва уҳдадорӣ оид ба ҳифзи ҷангал аз сӯхтори ҷангал	4	7
1.1.Накшаи чорабиниҳо оид ба беҳатарӣ аз сӯхтор		
1.2.Накшаи фаврӣ роҷеъ ба оташнишонии сӯхтори ҷангал		
1.3.Барасмиятдарории ҳуҷҷатҳо дар бораи сӯхтори ҷангал.		

Меъёри арзёби:

1. Донишдони накшаи чорабиниҳо оид ба беҳатарӣ аз сӯхтор
2. Донишдони накшаи фаврӣ роҷеъ ба оташнишонии сӯхтори ҷангал
- 3.Донишдони барасмиятдарории ҳуҷҷатҳо дар бораи сӯхтори ҷангал.

НТ-3; Гузаронидани корҳои фаҳмондадихӣ дар байни аҳоли дар бораи зарурияти риояи қоидаи бехатарӣ аз сӯхтор дар ҳудуди назоратгоҳ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2. Банакшагирии аломатҳои иттилоъдиҳандаи пешгирикунанда ва манъкунанда ва механизми зидди сӯхтор	4	7
2.1. Меъёри интихоби қитъаҳо барои насби аломатҳои хабаркунанда ва манъкунанда		
2.2. Сохтани аломатҳои хабаркунанда		
2.3. Мазмуни матни аломатҳои хабаркунанда		
2.4. Намудҳои дастгоҳҳои зидди сӯхтор, андоза ва ҷойи онҳо		
2.5. Мухлати бунёдкунӣ ва нигоҳубини дастгоҳҳои зидди сӯхтор		
2.6. Воситаҳои техникӣ, асбобҳо ва маводи истифодашаванда дар раванди ташкили чорабиниҳои зидди сӯхтор (ҳавзҳо, тавсифи техникӣ қитъа ва тарзи кор)		

Меъёри арзёбӣ;

1. Донишҷӯи меъёри интихоби қитъаҳо барои насби аломатҳои хабаркунанда ва манъкунанда.

2. Донишҷӯи сохтани аломатҳои хабаркунанда.

3. Донишҷӯи мазмуни матни аломатҳои хабаркунанда.

4. Донишҷӯи намудҳои дастгоҳҳои зидди сӯхтор, андоза ва ҷойи онҳо.

5. Донишҷӯи муҳлати сохтан ва нигоҳубини дастгоҳҳои зидди сӯхтор.

6. Донишҷӯи воситаҳои техникӣ, асбобҳо ва маводи истифодашаванда дар раванди ташкили чорабиниҳои зидди сӯхтор (ҳавзҳо, тавсифи техникӣ қитъа ва тарзи кор).

НТ-4: Мониторинги зидди сӯхтори ҷангалҳо

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
4.1. Гузаронидани корҳои фаҳмондадихӣ дар байни аҳоли дар бораи бехатарӣ аз сӯхтори ҷангалҳо	3	2
4.1. Қоидаи омадан ба ҳудуди ҷангал дар мавсими оташангезӣ		
4.2. Ҷавобгари барои вайрон кардани қоидаи бехатарӣ аз сӯхтор дар ҷангал		
4.3. Дар бораи зарари экологӣ расонидаи сӯхтори бешазор		
4.4. Усулҳои оддитарини мубориза бо сӯхтори ҷангал яқҷоя бо аҳолии маҳаллӣ		

Меъёри арзёбӣ:

1. Донишони қоидаи омадан ба ҳудуди чангал дар мавсими оташангезӣ .
2. Донишони ҷавобгарӣ барои вайрон кардани қоидаи бехатарӣ аз сӯхтор дар чангал
3. Донишони дар бораи зарари экологӣ расонидаи сӯхтори бешазор.
4. Усулҳои оддитарини мубориза бо сӯхтори чангал яқҷоя бо аҳолии маҳаллӣ

Модули -6 : Захиракунии маҳсулот чангалӣ

Модул М -6: Захиракунии маҳсулоти чангалӣ

Мақсади модул: Ташаккули салоҳияти зарурӣ барои иҷрои корҳо оид ба захиракунии навъҳои гуногуни маҳсулоти чангалӣ

Давомнокӣ : 40 соат (18 назариявӣ\ 22 амалӣ)

Натиҷаи таълим: Бо хотимаёбии модули додашуда хонанда бояд донанд ва тавонад:

НТ- 1; Захиракуни ва нигоҳдории маҳсулоти ҷӯбӣ.

НТ-2; Захиракунии тухмии чангалӣ .

НТ-3; Захиракунии ҳосили мева ва меваҳои чормағзӣ

НТ-4; Захиракунии меваҳои худрӯй, мевабуттаҳо ва набототи доруворӣ.

НТ-5; Истифодабарии заминҳои фонди давлатии чангал ба сифати ҷароғох, алафдаравӣ ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ

НТ- 1; Захиракуни ва нигоҳдории маҳсулоти ҷӯбӣ.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1. Захиракунии маҳсулоти ҷӯбӣ.	3	2
1.1 Қоидаи техникаи бехатари хангоми захиракунии маҳсулоти ҷӯбӣ		
1.2 Талаботи иҷозатдиҳӣ ва ҳуҷҷатҳои техникӣ барои захиракунии маҳсулоти ҷӯбӣ		
1.3. Қоида ва технологияи буридани дарахт зимни захиракунии ҷӯби ҳезумӣ ва корӣ		
1.4. Навъҳои сомонлот ва маводи зарурӣ (дастарра, бензоарра, табар, ресмон, чангак) ва тарзҳои кор бо онҳо		
1.5. Қоидаи ҷӯбқашонӣ, ҳамлунақл ва шинокунонии ҷӯб		

Меъёри арзёбӣ :

1. Донишони қоидаи техникаи бехатари хангоми захиракунии маҳсулоти ҷӯбӣ
2. Донишони талаботи иҷозатдиҳӣ ва ҳуҷҷатҳои техникӣ барои захиракунии маҳсулоти ҷӯбӣ
3. Донишони қоида ва технологияи буридани дарахт зимни захиракунии ҷӯби ҳезумӣ ва корӣ.
4. Донишони навъҳои сомонлот ва маводи зарурӣ (дастарра, бензоарра, табар, ресмон, чангак) ва тарзҳои кор бо онҳо

5. Дониستاني қоидаи ҷубкашонӣ, ҳамлунақл ва ва шинокунонии ҷӯб

НТ-2; Захиракунии тухмии ҷангалӣ .

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2. Захиракунии тухмии ҷангалӣ	5	6
2.1. Қоидаи техникаи бехатарӣ дар вақти захиракунии тухмии ҷангалӣ		
<u>2.2 Қоидаи интиҳоби мавзӯ барои захиракунии тухмии ҷангалӣ</u>		
2.3. Сомонлот, асбобу анҷом ва маводи истифодашаванда барои тайёр кардани тухмӣ		
2.4. Тавсиф ва муҳлати расидани тухмии навъи асосии ҷангал бавучудоваранда		
2.5. Қоидаи омода кардан ва нигоҳдории тухмии ҷангалӣ вобаста аз намудҳо		

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Дониستاني қоидаи техникаи бехатарӣ дар вақти захиракунии тухмии ҷангалӣ .
2. Дониستاني қоидаи интиҳоби мавзӯ барои захиракунии тухмии ҷангалӣ.
3. Дониستاني сомонлот, асбобу анҷом ва маводи истифодашаванда барои тайёр кардани тухмӣ
4. Дониستاني тавсиф ва муҳлати расиши тухмии навъи асосии ҷангалшаванда.
5. Дониستاني қоидаи омода кардан ва нигоҳдории тухмии ҷангалӣ вобаста аз намудҳо

НТ-3: Захиракунии мева ва меваҳои чормағзӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
3. Захиракунии мева ва меваҳои чормағзӣ	6	
3.1. Қоидаи техникаи бехатарӣ дар вақти захиракунии мева ва меваҳои чормағзӣ	1	
3.2. Намуди зоҳирии зироати чормағзӣ, ҳолат, вақти расиш ва муҳлати ҷамъоварии мева	1	
3.3. Тарзҳои гуногуни муайянкунии ҳосилнокӣ.	1	
3.4. Сомонлот ,асбобҳо ва маводи истифодашаванда барои захиракунии меваҳо ва меваҳои чормағзӣ	1	
3.5. Хусусият ва тартиби захиракунии меваҳо ва меваҳои чормағзӣ вобаста аз навъи онҳо	1	
3.6. Тарзҳои ба хелҳо ҷудокунии, бастабандӣ ва нигоҳдории меваҳо ва меваҳои чормағзӣ	1	

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Дониستاني қоидаи техникаи бехатарӣ дар вақти захиракунии мева ва меваҳои чормағзӣ.

2. Донистани намуди зоҳирии зироати чормағзӣ, ҳолат, вақти расиш ва муҳлати ҷамъоварии мева
3. Тарзҳои гуногуни муайянкунии ҳосилнокӣ.
4. Донистани сомонлот, асбобҳо ва маводи истифодашаванда барои захиракунии меваҳо ва меваҳои чормағзӣ.
5. Донистани хусусият ва тартиби захиракунии меваҳо ва меваҳои чормағзӣ вобаста аз навъи онҳо.
6. Донистани тарзҳои ба хелҳо ҷудокунӣ, бастабандӣ ва нигоҳдории меваҳо ва меваҳои чормағзӣ

НТ-4; Захиракунии меваҳои худрӯй, мевабуттаҳо ва набототи доруворӣ.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амалӣ</u>
4. Захиракунии меваҳои худрӯй, мевабуттаҳо ва набототи доруворӣ.	5	6
4.1 Коидаи техникаи бехатарии зимни захиракунии меваҳои худрӯй, мевабуттаҳо ва растаниҳои доруворӣ		
4.2. Навъҳои меваҳои худрӯй(зироатҳои офтобпараст, донагӣ) буттамеваҳо ва растаниҳои доругӣ		
4.3. Муҳлати ҷамъоварии мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ		
4.4. Тарзҳои ҷамъоварии мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ		
4.5. Технологияи хушккунӣ ва нигоҳдории мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ		
4.6. Намудҳои афзорҳои истифодашаванда зимни ҷамъоварии набототи доругӣ		

- Меъёрҳои арзёбӣ: 1. Донистани** меъёрҳо ва коидаи техникаи бехатарӣ дар раванди гузаронидани тадбирҳо оид ба захиракунии меваҳои худрӯй, мевабуттаҳо ва растаниҳои доругӣ.
2. Донистани навъҳои меваҳои худрӯй(зироатҳои офтобпараст, донагӣ) буттамева ва растаниҳои доругӣ.
 3. Донистани муҳлати ҷамъоварии мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ.
 4. Донистани тарзҳои ҷамъоварии мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ.
 5. Донистани технологияи хушккунӣ ва нигоҳдории мева ва буттамеваҳои худрӯй ва растаниҳои доругӣ.
 6. Донистани намудҳои афзорҳои истифодашаванда зимни ҷамъоварии набототи доругӣ

НТ-5; Истифодабарии заминҳои фонди давлатии ҷангал ба сифати ҷароғох, алафдаравӣ ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
5. Истифодабарии заминҳои фонди давлатии ҷангал ба сифати ҷарогоҳ, алафдаравӣ ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ	5	6
5.1 Коидаи техникаи бехатарӣ зимни истифодабарии заминҳои фонди давлатии ҷангал ба сифати ҷарогоҳ, алафдаравӣ ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ		
5.2.Меъёрҳои танзимкунандаи коидаи ҷаронидани ҷорво ва ба алафдаравон пешкаш намудани заминҳои фонди давлатии ҷангал		
5.3.Коидаи барасмиятдарории ҳуччатҳо барои иҷозатдиҳии алафдаравӣ, ҷаронидани ҷорво ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ		

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Донистани меёр ва техникаи бехатарӣ дар раванди гузаронидани тадбирҳо оид ба захиракунии ва гузаронидани аз навкоркарди аввалияи маҳсулоти меваҳои ҷангали.
2. Донистани меёрҳои танзимкунандаи коидаи ҷаронидани ҷорво ва ба алафдаравон пешкаш намудани заминҳои фонди давлатии ҷангал.
3. Донистани коидаи барасмиятдарории ҳуччатҳо барои иҷозатдиҳии алафдаравӣ, ҷаронидани ҷорво ва барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ

Модули 7: Идоракунии назоратгоҳи ҷангалӣ ва ҳисоботдиҳӣ

Модули М-7 Идоракунии назоратгоҳи ҷангалӣ ва ҳисоботдиҳӣ

Мақсади модул; Ташаккули салоҳиятҳои зарурӣ ҷиҳати дуруст идоракунии назоратгоҳи ҷангал ва ба расмиятдарории ҳуччатҳо оид ба фаъолияти иҷронамуда дар назоратгоҳи ҷангалӣ.

Давомнокӣ: 16 соат (8 соат назария \8 соат амалия)

Натиҷаи таълим: Бо хотимаёбии модули додашуда хонанда бояд донанд ва тавонад:

НТ-1: Меёрҳои асосии санадҳои ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи хоҷагии ҷангал.

НТ-2: Тартибдиҳии протокол оид ба вайронкунии қоидаи ҷангал (курӯқшикани) браконьерство, санад оид ба сӯхтори ҷангал, пуркунии Рӯзномаи мушоҳидавӣ ва дигар ҳуччатҳо.

НТ-3:Иштирок дар гузаронидани тафтишоти назоратгоҳи ҷангалӣ ва назорат бурдан аз ҳолат ва истифодабарии захираҳои ҷангал ва замин.

НТ-4 ; Гузаронидани аксбардории видеоӣ ва суратгирӣ дар раванди кор бо асбоб ва сомонотҳои ҷангал ченкунанда

НТ-5 ;Тартибдиҳии санад ва ҳисоботдиҳӣ доир ба корҳои иҷронамуда.

НТ-1: Меъёрҳои асосии санадҳои ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи хоҷагии чангал.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1. Меъёрҳои асосии санадҳои ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи хоҷагии чангал.	5	6
1.2. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабулнамуда (Конститутсияи ҚТ. Кодекси чангал. Низомнома дар бораи ҳифзи чангали ҚТ. Қонуни иҷора. Қонуни дар бораи ҳуқуқ вайронкунии маъмури. Қонун дар бораи ҷароғоҳ, низомномаи назорати давлатӣ дар хоҷагии чангал ва ғайра.)		
1.3. Санадҳои ҳуқуқии дар сатҳи Агентии хоҷагии чангали назди ҳукумати умҳурии Тоҷикистон қабулнамуда (тавсифномаи таҳассусӣ, формаи актҳо ва протокол ва гузоришот ва ғайра)		
1.4. Меъёрҳои маҳдуд барои иҷрои намудҳои ҷудогонаи қор ва нархи пардохти он		
1.5. Ҳамкорӣ бо мақомоти маҳаллӣ ва аҳолии маҳаллӣ		

Меъёрҳои арзёбӣ

1. Донистани санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабулнамуда (Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон. Кодекси чангал. Низомнома дар бораи ҳифзи чангали ҚТ. Қонуни иҷора. Қонуни дар бораи ҳуқуқ вайронкунии маъмури. Қонун дар бораи ҷароғоҳ, низомномаи назорати давлатӣ дар хоҷагии чангал ва ғайра.)

2. Донистани санадҳои ҳуқуқии дар сатҳи Агентии хоҷагии чангали назди ҳукумати умҳурии Тоҷикистон қабулнамуда (тавсифномаи таҳассусӣ, формаи актҳо ва протокол ва гузоришот ва ғайра)

3. Донистани Меъёрҳои маҳдуд барои иҷрои намудҳои ҷудогонаи қор ва нархи пардохти он

4. Донистани ҳамкорӣ бо мақомоти маҳаллӣ ва аҳолии маҳаллӣ

НТ-2; Тартиби таҳвил ва вобастакунӣ назоратгоҳи чангалӣ ба чангалбон

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2. Тартиби таҳвил ва вобастакунӣ назоратгоҳи чангалӣ ба чангалбон	5	6

2.1. Тартиби таҳвил ва вобастакунии назоратгоҳи ҷангалӣ ба ҷангалбон		
2.2 Хуччатҳои ҷангалбон (шиносномаи назоратгоҳ, харита- нақшаи назоратгоҳ, рӯзномаи мушоҳида).		

Меъёрҳои арзёбӣ

1. Донистани тартиби таҳвил ва вобастакунии назоратгоҳи ҷангали ба ҷангалбон
2. Донистани хуччатҳои ҷангалбон (шиносномаи назоратгоҳ, харита- нақшаи назоратгоҳ, рӯзномаи мушоҳида).

НТ-3: Гузаронидани тафтишоти назоратгоҳи ҷангалӣ ва назорат бурдан аз ҳолат ва истифодабарии захираҳои ҷангал ва замин.

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
3 Гузаронидани тафтиши назоратгоҳи ҷангал	5	6
3.1 Мақсад ва намуди тафтиши назоратгоҳи ҷангал		
3.2 Тартиби гузаронидани тафтиши назоратгоҳи ҷангал		
3.3. Барасмиятдарории хуччатҳо ва чораандешӣ оид ба натиҷаи тафтиш		

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Донистани мақсад ва намуди тафтиши назоратгоҳи ҷангал.
2. Донистани тартиби гузаронидани тафтиши назоратгоҳи ҷангал.
3. Донистани барасмиятдарории хуччатҳо ва чораандешӣ оид ба натиҷаи тафтиш

НТ-4. Гузаронидани аксбардории видеоӣ ва суратгири дар раванди кор бо асбоб ва сомонотҳои ҷангалченкунанда

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
4. Асбобҳо ва сомонотҳои ҷангалченкунандаи истифодашаванда дар фаъолияти амалии ҷангалбон	5	6
4.1. Номгуй ва таъйиноти асбобҳо ва абзорҳои ҷангалченкунанда		
4.2. Усулҳои муосири таҳқиқоти ҳолати назоратгоҳи ҷангали (аэрофотосъёмка, аксирии кайҳонӣ)		

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Донистани номгуй ва таъйиноти асбобҳо ва абзорҳои ҷангалченкунанда
2. Донистани усулҳои муосири таҳқиқоти ҳолати назоратгоҳи ҷангали (аэрофотосъёмка, аксирии кайҳонӣ)

НТ-5; Назорати корҳои иҷронамуда дар назоратгоҳи ҷангал

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
5.Назорати корҳои иҷронамуда дар назоратгоҳи ҷангал	1	2
5.1.Намуди корҳои нақшавӣ, муҳлат, ҳаҷм ва ҷойи гузаронидани онҳо		-
5.2.Тартиби қабули корҳои иҷронамуда		
5.3.Тартиби навиштани санади корҳои иҷронамуда		2

Меъёри арзёбӣ:

1. Донишҷӯ намуди корҳои нақшавӣ, муҳлат, ҳаҷм ва ҷойи гузаронидани онҳо
2. Донишҷӯ тартиби қабули корҳои иҷронамуда.
3. Донишҷӯ тартиби навиштани санади корҳои иҷронамуда

Модули -8: Муштаракона (якҷоя) идоракунии ҷангал

Модул М -8:Муштаракона (якҷоя) идоракунии ҷангал

Мақсади модул: Ташаккули салоҳиятнокии идоракунии устувори ҷангал муштаракан бо аҳолии маҳаллӣ

Давомнокӣ: 40 соат (20 назария\ 20 амалия

Натиҷаи таълим: Бо хотимаёбии модули додашуда хонанда бояд донад ва тавонад:

НТ-1; Мафҳуми (МИЧ) Муштаракона идоракунии ҷангал

НТ-2; Ҷузъиёти асосии МИЧ.

НТ-3. Иқдомҳои амалӣ дар раванди МИЧ

НТ-4; Иқдомҳои техники дар раванди МИЧ

НТ-5 Сифатҳои касбии ҷангалбон зимни татбиқи муносибати муштаракона идора намудани ҷангал

НТ-1 Мафҳуми МИЧ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
1. Мафҳуми МИЧ	5	6
1.1 Шарҳи мухтасари таҳлили ҳоҷагии ҷангали Ҷумҳурии Тоҷикистон		
1.2.Таърихи МИЧ		
1.3.Мақсад ва муносибати МИЧ		

1.4.МИЧ яке аз муносибатҳои муҳими ҳалли проблема дар ҳоҷагии ҷангал. Марҳилаи пилотии МИЧ		
1.5.Мафҳумҳои асосӣ оид ба иқлим ва таъсири дигаршавии иқлим ба ҳолати ҷангал		
1.6.Мавқеи МИЧ дар кодекси ҷангал		

Меъёри арзёбӣ:

- 1.Донишони шарҳи мухтасари таҳлили ҳоҷагии ҷангали Ч Т
 2. Донишони таърихи МИЧ
 - 3.Донишони мақсад ва муносибати МИЧ.
 4. МИЧ яке аз муносибатҳои муҳими ҳалли проблема дар ҳоҷагии ҷангал. Марҳилаи пилотии МИЧ
 - 5..Донишони мафҳумҳои асосӣ оид ба иқлим ва таъсири дигаршавии иқлим ба ҳолати ҷангал
 - 6.Донишони мавқеи МИЧ дар кодекси Ҷангал
- НТ-2; Ҷузъиёти асосии МИЧ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
2.Ҷузъиёти асосии МИЧ	7	
2.1. Қарордод оид ба муштарак пешбурдани ҳоҷагии ҷангал	2	
2.2.Накшаи идоракуни	1	
2.3Накшаи солона	1	
2.4.Гуруҳи истифодабарандаи ҷангал	1	
2.5.Машварати техникӣ	2	

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Донишони қарордод оид ба муштарак пешбурдани ҳоҷагии ҷангал
2. Донишони накшаи идоракуни.
3. Донишони накшаи солона
4. Донишони гуруҳи истифодабарандаи ҷангал
5. Донишони машварати техникӣ

НТ-3: Иқдомҳои амалӣ дар раванди МИЧ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Микдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
3.Иқдомҳои амалӣ дар раванди МИЧ		10
3.1Микдори ҳоҷагӣ		2
3.2.Масоҳати майдони ҷангалзор		1
3.3.Мавҷудияти чарогоҳ ва микдори чорво		2
3.4 Интиҳоби шахси робитачӣ аз ҷумлаи ҷамоат		1
3.5 .Созишнома бо ҷамоат		2

3.6 Тартибдихии фехрасти шахсони хошишманд		1
3.7.Форма –пурсишнома барои меъёри интихоби истифодабарандаи ҷангал		1

Меъёрҳои арзёбӣ:

1. Донистани миқдори хоҷагӣ
2. Донистани масоҳати майдони ҷангалзор
3. Донистани мавҷудияти ҷароғоҳ ва миқдори ҷорво
4. Донистан ва тавонистани интихоби шахси робитачӣ аз ҷумлаи ҷамоат
5. Донистани созишнома бастан бо ҷамоат
7. Донистани тартибдихии руихати шахсони хошишманд
8. Донистани пуркунии форма-пурсишнома барои меъёри интихоби истифодабарандагони ҷангал

НТ-4: Иқдомҳои техникӣ дар раванди МИЧ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
4. Иқдомҳои техникӣ дар раванди МИЧ		10
4.1 Тақсимои китъаи ҷангалзор		2
4.2.Истифодабарии радиои		1
4.3.Бастании қарордод дар бораи якҷоя пешбурдани хоҷагии ҷангал		2
4.4.Тартибдихии нақшаи идоракуни ва нақшаи солона		1
4.5 Гузаронидани мониторинг роҷеъ ба нақшаи солона		2
4.6 Пешниҳоди ҳисоботи қори иҷронамудаи ҷангалбон		1

Меъёри арзёбӣ;

1. Донистани тақсимкунии китъаи ҷангал.
2. Донистан ва тавонистани истифодабарии радиои GRS.
3. Донистани бастании қарордод дар бораи муштарақ пешбурдани хоҷагии ҷангал.
4. Донистан ва тавонистани ташкили гирифтани машварати зарурӣ аз хоҷагии ҷангал.
- 5.Донистан ва тавонистани тартибдихии Нақшаи идоракуни ва нақшаи солона.
6. Донистан ва тавонистани гузаронидани мониторинг оид ба Нақшаи солона.
7. Донистани пешниҳоди ҳисобот доир ба қорҳои иҷронамудаи ҷангалбон

НТ-5: Сифатҳои касбии ҷангалбон зимни қори намудани муносибати МИЧ

<u>Мундариҷаи таълими тавсияшаванда</u>	<u>Миқдори соатҳои тавсияшаванда</u>	
	<u>лексия</u>	<u>амали</u>
5.Сифатҳои касбии ҷангалбон зимни қори намудани муносибати МИЧ		10

5.1. Робита(коммуникатсия)		2
5.2 Пухтакорона (пунктуалност)		1
5.3 Тартибдиҳии нақшаи кори шахсӣ		2

Меъёри арзёбӣ:

1. Донистани иртибот чист.
2. Донистани пухтакорӣ чист.
3. Донистан ва тавонистани тартибдиҳии нақшаи кори шахси

1У.ТАВСИЯИ МЕТОДОЛОГӢ

Усулҳои таълим ва арзёбии салоҳияти касбӣ

Барномаи таълимии касби *чангалбон* лоиҳагирӣ ва ташкили раванди таълими асосиро барои ташаккули салоҳияти касбии зарур, барои ба кортаъминкунии бонатиҷа ва мутобиқшавии хатмкунандагон ба шароити воқеъӣ ва мунтазам ивазшавандаи бозори меҳнат дар назар дорад. Ҳамин тавр, раванди таълим бояд натавонад барои ташаккулёбии салоҳияти касбӣ, балки ба қобилиятнокии ҳалли проблема дар ҷойи корӣ, тақмили раванди корӣ ва инчунин босамар боҳамкорон ҳамкори кардан мутамаказ гардонидани шавад.

Барои ноилшавӣ ба ин мақсадҳо омезиши усулҳои таълим, воситаи таълим, чорабиниҳои таълимӣ, тарзи муаррифии иттилоот ва ғайра ниҳоят зарур мебошад. Усулҳои таълим самарабахшии раванди таълимро муайян мекунад. Ин аст, муҳимияти интихоби дурусти услуби мувофиқшаванда, ки дар алоҳидагӣ дар ҳар чорабиниҳои таълимӣ руҳ медиҳад.

Низоми усулҳои таълим ҳам усули анъанавӣ ва ҳам муосирро фаро мегирад. Усулҳои муайяни таълим он вақт муосир ҳисобида мешавад, вақте ки он ба ташкили сифати мушаххас, тактика, мустақилият, тафаккури танқидӣ ва креативӣ қобил аст, ки ба наслҳои имрӯзу оянда зарур мебошад. Муносибати методологӣ ба низоми таҳсилоти касбӣ бояд ба усулҳои муосири таълим асос карда шавад, ки он ба хонандагон фаъолони таҳсил кардан, дониш ва маҳоратро дар амалия истифода бурдан ва самаранок дар коллектив коркардан кумак мерасонад.

Барномаи таълимии мазкур ба омӯзгорон тавсия медиҳад, ки асосан дар раванди таълим ва арзёбии салоҳияти касбӣ методҳои фаъол (интерактиви)-ро истифода баранд, аз ҷумла чунин услубҳо: ҳалли проблема, пажӯиш, лоиҳаҳои хурд ва ғайра.

Ҳалли ҳолати проблемавӣ ин услуб иқтидори қалони таълимдиҳиро дорост, ки ба рушди тафаккури креативӣ, дар фаъолияти зеҳнӣ, ба мустақилиятнокӣ мусоидат менамояд. Методи мазкур ба муаллим эҷод ё амсиласозии ҳолати проблемавии тасаввуршавандаро бо минбаъд мустақилона ҳалкунии хонандагон имкон медиҳад.

Тамрин (машқ)- услуби бошуурона ва иҷрои амалҳои мунтазам муайян ба мақсади ташаккули салоҳият ва тақмили таҳассус марбут аст, тавассути:

-
- *Намоишидихӣ*-дуруст анҷомдиҳии марҳилаи корхост, ки он то пурра дарк кардани хонандагон такрор карда мешавад.
 - *Тамрини сохторгардонида*- дар мавриди иҷрои раванди муайяни махсусан муҳим, муаллим яккатор икдомҳоро иҷро мекунад, ки онро хонандагон то пурра аз худкунии ҳамаи марҳилаи раванди кори такрор мекунанд.
 - *Тамрин таҳти мушоҳида*- хонандагон инфиродона ё ду нафари таҳти мушоҳидаи зираконаи нозир то пурра аз худкунии ҳамаи марҳилаи раванд кор мекунанд. Дар ин марҳила хонандагон бо овози баланд икдомҳои минбаъдaro эълон мекунанд.
 - *Тамрини мустақилона*- асосан дар раванди кор хонандагон мустақилона бо намоишидихии салоҳиятноки фаъолият мекунанд.
 - *Машиқҳои интихоби*- давравӣ (ҳарҳафта, ҳармоҳ) ба мақсади ноилшавӣ ба *автоматизм* дар раванди иҷрои супориши кори анҷом дода мешавад.
 - *Лоиха*- иҷрои лоихаҳо ё амали равонгардида ба ҳалли ҳолати муайяни проблемавӣ дар шароити аз ҳад зиёд наздикшавӣ ба воқеият мебошад, ки дар ҷамбаст дар хонандагон эътимод ба худро ҳавасманд мегардонад. Интихоби усули муайяни таълим аз ҷумла аз ҳама самараноктарро беистисно муаллим анҷом медиҳад. Зимни қабули ин ё он қарор муаллим омилҳои зеринро бо диққат қабул мекунад: мақсаднокии таълим, хусусияти мундариҷаи таълим, сатҳи хонандагон, имконоти модии муассисаи таълимӣ (таҷҳизоти таълимӣ, бинои таълимӣ ва ғайра). худуди муваққатӣ ва салоҳияти шахсии педагогии худ.
- Дар раванди таълим асосан муаллим нақши модераторро мебозад., Ҳамин тавр бо таъмин намудани дарёфти салоҳияти касбӣ, тавассути азхудкунии дониши мушаххас ва малақаҳои амалӣ, сифатҳои касбӣ ва шахсино нишон медиҳад. Барои ноилшавӣ ба натиҷаҳои таълим муаллим ба ихтиёри хонандагон маводи таълимӣ, таҷҳизоти зарурӣ, абзор, мавод, либоси махсус ва ҳамчунин воситаи арзёбии салоҳияти касбиро вогузор мекунад (тестҳои назариявӣ ва амалӣ, навъҳои гуногун ва дараҷаи мураккабият).